

25
פרוטוקול מס' 25
מישיבת ועדת הכספים
עמקיימה ביום ב'
ב' בטבת תשי"ב
31.12.51 בשעה 9.45

משתתפים:

היו"ר י. גורי
א. ציזלינג
ש. דיין
ק. לוז
ז. מוזאיב
י. בדר
ר. שרי
י. פודר
פ. קלמר
א.מ. גניחובסקי
פ. שנה
ח. אריאב
י. רוקח

נעדרים:

י. אפרתי
א. הרצפלד

מוזמנים:

שר האוצר - א. קפלן
מר קיטרון
מר גלס
מר הניג
ד"ר ברגמן

סדר-היום:

1. הדיון על חוק השבע
2. חוק מס הכנסה
3. שונות.

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

שר האוצר ביקש להקדים את הדיון בפעמיים שהוא רוצה להביא בפני הוועדה והמסומנים בפעם שונות.

לפני שאנו ניכנס לדיון על התקציב הבא, תצטרך הכנסת לאשר את חוק מס-הכנסה. מלבד זה יהיה עלינו לשמוע דו"ח של שתי ועדות-משנה: ועדת משנה לענייני החשבל, ועדת משנה לענייני מס-מותרות.

א. ציזלינג:

ועדת-המשנה לענייני מס-מותרות לא קיימה פעמיים את הישיבות שקבעה, היות שהחבריה לא באו. פעם אחת התקיימה ישיבה בתרכב לא מלא, והובטח לנו חומר, והמשך עבודתנו תלוי בקבלת החומר המובטח.

היו"ר י. גורי:

צריך יהיה לטדד את זמני הישיבות של ועדות-המשנה שלנו בצורה שהחבריה המשתתפים בשתי ועדות יוכלו להשתתף בשתייהן. את אגף הדיון בחוק הערבויות למשכנתאות מייסנו, והדבר נפטר לוועדת-משנה.

י. בדר:

ישנה בעיה של משרד התמכורה שיש לדון עליה; יש לדון בכעיה של תקציב הבטחון: ישנה בעיה של

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

י. בדר:

מפני ירושלים, ועוד ועוד. הנוהג היה שוועדת משנה יושבה מחוץ לימי הכנסת ודנה בשאלות החשובות. אל לנו לשבור עכשיו את הנוהג הזה. אינני מאמין שנגפור את חוק פס הכנסה במשך חודש ימים, ועלינו להעביר את הדיון בו XXX לפורום יותר מצומצם. אני מציע זאת גם בנוגע לחוק הפיקוח על מטבע זר, כי אחרת לא נגפור את העבודה.

א. צינולינג:
בענין ועדות המשנה יש לי הצעה: שיעות שיש להן בוועדה פחות משני נציגים, יהיו רשאים לשלוח לוועדת המשנה חבר שלהם שאיננו חבר בוועדת הכספים. הוא ילמד את הבעיה הנידונה באופן מיוחד ויקבל את האינפורמציה מחבריו. על ידי כך נחסוך זמן ויהיו לנו יותר חברים לישיבות ועדות המשנה.

ב. קלמר:
את הישיבות של ועדות המשנה אפשר לקיים בזמן ישיבות מליאת הכנסת, אם אין דיון חשוב באופן מיוחד.

ג. פורדר:
לי נדמה שישנה כאן הגזמה. לא תמיד יש תקציב. אי-אפשר להשיק מסקנות מהמצב המיוחד. אני מציע שוועדת הכספים תשב בימים ג' ו-ד' וועדות המשנה שלה ישבו ביום ב'. אם ישנו דיון יוצא מן הכלל, אפשר לשבת בתל-אביב מחוץ לישי עבודתה של הכנסת. אני מתנגד לכך שאם ישא פעם תקציב - ישנו את מדר-עבודתה של הוועדה.

היו"ר י. גורי:
אני חולק על דעו של חבר הכנסת פורדר שישנה הגזמה. בשבוע הבא אמציא לחברי הוועדה רשימה של עניינים חשובים שיש לדון בהם. במידה שאפשר לקיים ישיבות של ועדות המשנה תוך זמן הישיבות של מליאת הכנסת - הדבר תלוי ביו"ר ועדת המשנה. אנו נחזור עוד לחפש פתרון לדבר.
אני עובר לסדר-היום. את הדיון בחוק מס-ההכנסה נקיים בישיבה הבאה.

י. בדר:
אני מבקש להפציא לנו את החוק המקורי. איננו יכולים לעבוד לפי הצעת התיקון בלבד.

היו"ר י. גורי:
התביעה היא צודקא.

היה לנו דיון בצו של שינוי בתאריף הבלו של חבילות מזון. ועדת הכספים טיכסה להוריש את ההצעה מלירה אחת ל-800 פרופה. שר האוצר פירש את הצו מחדש והכניס את תיקון שהכניסה ועדת הכספים. אולם באופן פורמלי דרוש אישור הכנסת על כך. אני שואל: האם אפשר להעביר את הצו לאחר שתוקן בוועדת הכספים כאילו היה זה דיון חדש, או חברים דורשים דיון חדש? - נחזור לכך בשבוע הבא.

XXXXXXXX
שר האוצר - א. ספלן:
אני מודה XXX למזכיר משרד תשובות לשאלות שנשאלתי על ידי חברי הוועדה. גם התקנות בדבר הארנונה נפטרו למזכיר. אין דבר זה חייב לבוא בפני הכנסת, אבל תקנות אלו דורשות את אישור הוועדה. בצדק תובעים שגם את החלק משני של הארנונה, לא רק גביית הכסף אלא גם השימוש בו, נעמיד לא על הבסיס שנהגנו עד כה, אלא על בסיס חוקי במקום העצות שהוועדה היתה נותמת עד עכשיו לאוצר. אתמול אמרנו בכנסת שאנו מקווים שיהיו לנו עד X - 1,000,000 ל"י הכנסות, ויש גם תובעים.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

הינו"ר י. גורני:

בענין תקנות הארנונה, ארכיב ועדת משנה
בכדי שאפשר יהיה אף לגשת בהקדם לעבודה.

שר האוצר - א. קפלון:

החוק חלא רק על תחומי מדינת ישראל, ואינני
יודע עדיין מה לעשות בנוגע לאלה שבכלו

מחוץ לתחומי המדינה.

הכנסת הציעה חוק שרדי חסכון צמודי דולר,
ונימנה דשות לוועדת הכספים להוציא תקנות. אינני רוצה להיכנס בדיון על
כל החוק, אבל אני רוצה ברגע זה להציע לוועדה כמה תיקונים. ההצעה
הראשונה באה בעקבות המשא ומתן עם כמה חברות, אם כי אינני רוצה לומר
בדיוק מה יתן המשא ומתן. המדובר הוא על מספר חברות שאין אנו נוהגים
להן להוציא את הכסף לחוץ-לארץ, למשל: חברות האניות והאניחניים. אנו
מרשים להן להוציא לחוץ-לארץ כמעט רק מה שנחוץ להן להוצאות ממשיות.
יתר הכסף הולך ומצטבר וישנו לחץ עצום על הממשלה מכל המדינות. הם יכולים
לאחוז בגדנו באותם האמצעים שאנו אוהזים בגדם, או באם תהיה הורדת ערך
הכסף, אנו נאבד את הכסף. החובות לחברות אלו ברגע זה הם כ-1,250,000
ל"י. חלק מן החברות מוכן לקבל צמודי-דולר, אבל לפי החוק כפי שהוא
היום אינני יכול לעשות זאת. אני מבקש אפוא שמינתן לי האפשרות הזאת.
הוא הדין בנוגע לחברות בישוח ולחברות קולנוע. הסכום הולך ומשתנה. אינני
יכול עכשיו לומר בדיוק מהו הסכום של חברות הבישוח; הסכום של חברות
הקולנוע הוא כמה מאות אלפס לירות.

התיקון השני בשטח זה הוא בנוגע לקרנות כמו
האוניברסיטה, שאנו חייבים לפי החוק לקבוע להן מקסימום. רבים אומרים
שהמקסימום אינו משפיק. אני מציע כאן הכפלה של המקסימום. אנו רצינו
בכלל לא לקבוע הגבלה למוסדות צדקה, אבל אמרו לנו שחובה עלינו לעשות כך.

י. בדר:

אינני רואה שום סיבה שלא נאשר את התקנות
האלו, אבל הייתי רוצה לומר משהו בנוגע לשיטה:
היתה פעם שיטה מצומצמת של צמודי-דולר; אחר-כך קיבלנו תיקון שהחייב את
המסגרת של רכישת צמודי-הדולר. זהו כבר התיקון השני. הדבר הזה עלול אולי
לעשות רושם בציבור שכאילו המבצע הזה איננו מצליח ואנו מקילים ומוסיפים
להקל. האם לא היה יותר נכון לעשות משהו בכדי למצוא מסגרת שלא תהיה
נדרשת שוב להיאדר? כי אין זה מסיף לפיכויי המבצע, והתיקון הרי דורש
פירסום ברשומות.

א. ציזלינג:

אני מציע לא להחליט היום בזה אלא בישיבה
הבאה, ואני מבקש לקבל פרטים אחדים. אני
מבקש לקבל את המספרים החסרים בנוגע לפסכומים שיש לחברות זרות פה, כמו
חברות הבישוח והקולנוע. אני מבקש גם לדעת את סיכום הפעולה של שירות
צמודי הדולר.

י. בנקת:

אני מציע לבוא לידי הסכם עקרוני שאחוז ידוע
מן ההכנסות של החברות הזרות יהיה עליהן
להשקיע כאן בארץ. חברת "פוקס המאה ה-20", למשל, קנתה בארץ סגור גדול
והיא גם מתכוונת לבנות עליו. גם "איי-ד-פונס" חצה להקים פה משרדים
קבועים. יש לחברות אלו מקום להשקעות גדולות שלא הלק מכספן פה. דבר
זה יכול לשמש קו.

שר האוצר - א. קפלון:

אנו משתדלים תמיד להשפיע עליהם שישקיעו את
הכסף פה. אולם אני יכול להשפיע בכיוון זה,
אבל לא להציג תנאים. הם גם שואלים: מה צא בדבר העודף? והעודף הרי שהוא
פסכומים גדולים מאד של כסף. 60% מהיוצאים מן הארץ עוזבים בדרך האוויר,
כי כדאי מאד לנסוע לארפת ב-8% לירות ישראליות.

הינו"ר י. גורני:

אנו משאירים את הפיכום בענין זה לשבוע הבא,
ואני חושב...

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

שר האוצר - א. ספולן:

דיברנו פעם על ההענקת האמריקאית ועל התמורה. הוועדה חיוותה את דעתה ב-3 דברים: (א) היא אינה רואה אצאלא יכולת ולא צורך להוציא כעת לשם כך ששרי סקרעין ולא ששרי אוצר; (ב) הוועדה עומדת מאחורי האוצר בקבלת הלוואה בגבולות של 9,000,000 בשביל להכניס זאת כתמורה לפי התנאים שסיפרתי אז; (ג) הובאה הצעה מטעם חברי הוועדה שבכדי לתת לדבר טשטוט חוקי, צריך להפיש דרך להכניס לכנסת הצעת חוק הנותן לאוצר את האפשרות הזאת לקבל הלוואות בשופן חוקי. אם כי קיבלנו מהאמריקאים חלק מהכסף, אנו בכל זאת רוצים, בהתחשב עם הנימוקים שנשמעו כאן וגם בהתחשב עם העובדה שאנו עומדים עכשיו בחודש דצמבר שהוא חודש רע מאד בשביל הנוקים - לזהות את הסידורים עם האמריקאים, ולמעשה הצלחנו לזהות זאת עד היום - 31.12.51. יואא שלעת עתה לא הכנסתי שום דבר על חשבון התמורה, אבל בכל רגע אנו עלולים לקבל מהם את המכתב הדרוש את הכנסת הכסף.

בעקבות המדובר כאן אני מציע הצעה הבאה בתור תיקון לחוק המלווה למוסדות כספיים 1950. חוק זה היה החוק שנתן לנו את האפשרות לקבל את המלווה השני של 5,000,000 ממוסדות כספיים. ההצעה הנזכרת תבוא בתור סעיף נוסף לחוק המלווה למוסדות כספיים, בעקבות החוק של אשראי חוק.

א. ציולינג:

מה בין ששרי-חוב לששרי-אוצר?

י. פורדר:

אני בעד סידור זה ואני רק שואל: האם זאת אומרת ששר האוצר אינו יכול ללוות כסף על סמך "ששרי-חוב אקונוטי"?

שר האוצר - א. ספולן:

על כך ישנו ויכוח, ומשום כך הכנסנו זאת.

י. כור:

עד כמה שאני מבין נדרש מאתנו שכאשר החוק הזה יבוא לכנסת, הדיון בו יהיה קצר ביותר והוועדה תביא אותו בהקדם האפשרי לקדמה סופית. בנוגע לכך עלינו להסכים, היות ואנחנו דוחף. אבל צריך להיות בפהון שהמכשיר הזה לא ישמש אלא לצורך סידור זה, לממן בינתיים את חשבון התמורה.

י. דוקח:

האם טפסיקה ההגדרה: "מוסדות כספיים"?

מר הנינג:

בחוק מלווה למוסדות כספיים ישנה ההגדרה של "מוסדות כספיים".

י. דוקח:

האם האוצר יהיה צריך לשלם רבית לבנקים, או הבנקים ישלמו רבית לאוצר? האם זה לא יצמצם את האשראי הרגיל של המסך?

שר האוצר - א. ספולן:

ברור שאני מצטרף להביא זאת לכנסת; ברור שהויכוח צריך להיות זהיר. אני מתקשה לבוא לכנסת ולומר שאני רוצה ללוות כסף בשביל לשלם זאת. אני רוצה למצוא דרך טמאית. משום כך הבאתי כאן את ההצעה ואני מבקש שלף יקשרו זאת בכנסת עם ההענקת.

ההבדל בין ששרי-חוב אצאלאאאאאאאאאא וששרי-אוצר הוא עצום. ששרי-חוב, זהו הענדה כאילו סטורית.

אשר לשאלה של חבר הכנסת בדר, אני מודיע שזה אך דרך בשביל התמורה ולא בשביל שום דבר אחר. אני מודיע זאת פה - בכנסת לא מודיע זאת.

אשר לרבית - אני חושב שבדרך כלל לא תהיה

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

שר האוצר - א. קפלן:

על להימנע, שיאפשר בינתיים לאנשים שלא יצטרכו להכניס את הכסף במזומנים.
אתמול היה כתוב בעיתון שאנו מקבלים - 6,000,000 דולר על מצרכי מזון. זה
יהיה מוקפא עד אשר אקבל את הכסף מהקונים.

ז. פוזאיב:

אני מבין שהממשלה תשתמש בכסף
שתלווה מהבנקים לקניותיה היא, האין

זאת?

שר האוצר - א. קפלן:

לא. אנו נשתמש בכסף לכל מיני קניות: למשל,
אדם מסויים קיבל הקצבה לקניית שקסויל.
אני אפנה אלא אליו ואומר לו: אתה מקבל סכום מסויים לקניית אָא כותנה;
תן לי את הכסף - אתה או הבנק. אבל לא תסיר הוא יכול לתת לי את כל הסכום.
אני אדרוש את הכסף תוך כמה שבועות. זה בותן אפשרות לאדם להכניס בהתחלה
רק חלק מהכסף. אילו היי' בצורת שאפשר לדרוש מהאנשים מיד את הכסף - הייתי
עושה זאת, אלא אני חושש שלא אצליח. אם הסכום יהיה יותר גדול - ידרשו
קרדיט לא שבועות אלא של חדשים. אולם ממני יורשים שבאותו רגע שהם מכניסים
שם את הכסף על חשבוני - אכניס אני את התמורה. אם יאמרו לי באופן רשמי
שזה קשור בהענקת - אכחיש זאת.

י. כנר:

לפי מסורת הוועדה אני חושב שעלינו לקבל
בת דרישתו של שר האוצר.

הינ"ר י. גורי:

בדין הקודם היו חילוקי דעות רק בנוגע
אצאא לצורת המימון ולא לעצם העניין.
הדבר הוא דחוף ואני מבין שבשבוע הבא התיקון יוכנס כבר לכנסת.

י. רוקח:

אני מציע לקרוא לזה: "חוק מלווה.. 1952"

הינ"ר י. גורי:

אני מבין שישנה הסכמה כללית שבכנסת לא
יבואו שום הערות העשויות להכניד ולהכשיל
את הפירוד הזה, כמו קשירת העניין להענקת.

א. ציזלינג:

אנני מסכים לצורה מחייבת של מוסכמות לגבי
עניין זה. אני מסכים רק להנחה אחת:
שר האוצר רשאי לדבר רק באין הבדי הוועדה רשאים להשתמש בכנסת בדברים
שהוא אמר כאן והציג לכך תנאי של סודיות.

הינ"ר י. גורי:

אני שואל את שר האוצר: האם הוא מסכים
כי טעיף משנה (ג) בתיקון הזה, במקום שיהיה הודעה לאחר המעשה, תהיה זו
הבאת דברים לפני המעשה לוועדת הכספים?

א. ציזלינג:

שר האוצר יקבל את התשובה לעניין זה
לפני שהדבר יבוא לכנסת.

י. רוקח:

היתה צריכה לקום ועדת משמה שאתה יתייעץ
שר האוצר על צורת השימוש בכספי ההענקת.
בהקמת ועדה זאת סותנית בקשתו של שר האוצר. היו שלוש החלטות של ועדת

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

י. רוקח:

הכספים על הדברים שלהם קבעה הכנסת סכומים. ההחלטות לא קויימו, ובענין החינוך טריטים יד נגד ~~אאאאאאאאאא~~ הסופכים.

שאלה נוספת: האם שר האוצר חושב שהתאריך 1.12.1952 הוא התאריך האחרון? האם זהו קו או התאריך הוא מקרי? אולי כדאי לקבוע תאריך מאוחר יותר?

שר האוצר - א. קפלן:

התאריך 1.12.1952 נקבע, כי עד אז יש לנו תקופה של שנה. במשך שנה אני מקווה שהעניינים בקשה עם ההענקת יסודות פחות או יותר. אני רוצה להכניס דבר זה לתקציב הפיתוח מ-1.4 ואני רוצה להתחיל משא ומתן שישמשו בתמורה לשם הוצאות פיתוח. אם יהיה כתוב 1.12.1953 או 1.12.1954 - יחשדו בי שאני רוצה לעשות כזה שרנסאקציות אחרות.

אשר לשתי ההצעות - של חברי הכנסת ציזלינג ורוקח - דעתי שלילית לגבי שתיהן, ויצניעו החברים כפי שהם מוצאים לנכון. אינני רוצה לעודד ענין מסביב לדברים שלפי דעתי אצ צודקים, ובקשר אתם נדון בדברים אחרים א. חבר הכנסת רוקח רוצה - כתנאי להסכמתו הוא - שאני אתחייב להקים ועדה. אפשר לדון על הקמת ועדה לגופו של ענין, אולם אם זהו תנאי של חבר הכנסת רוקח להצעת אני - אינני מקבל את התנאי הזה. אשר לחבר הכנסת ציזלינג - נדמה לי שהוא לוחם עבור דבר שאיננו יודע את ממשות. הוועדה - מתוך אי-אמון לממשלה - רוצה לקחת על עצמה תפקידים אדמיניסטרטיביים. שום ממשלה איננה צאצא נצחית, אבל אנו הולכים וקובעים תקדימים לנוהל של ממשלה - ותקדימים לא נכונים. אני אציע לא לקבל את התנאי הזה, אלא להצביע לגופו של ענין. אם יתברר לי שהויכוח בכנסת יהיה כזה שיוכל לגרום נזק - יכול מאד להיות שלא אביא את הענין בפני הכנסת, אבל אגביר את המכשך במידה כזאת שמנקודת מבט שלי - בין בתור שר האוצר ובין בתור לוחם באינפלציה - יהיה זה דבר בריא מאד. אנהג כפי שרוצים האמריקאים. משק פרשי, קואופרטיבי או כל משק אחר, אם ידעה משהו - ישלמו את הכסף; לי אין כסף לתת הלוואות. לא ישלמו לי כסף למפרע - לא יקבלו את הסחורה. אני אקבל את הדרך הזאת ברצון, אולם אינני חושב שאתם תסכימו לה. מי שנותן את הכסף ושאי להציג דרישות, והם דורשים שאני אתן תמורה, ומי שאינו יכול לתת את התמורה - לא יהנה מהכסף.

תשובתי לשני החברים היא, אפוא: אפשר לדבר לגופם של הדברים, אבל לתנאים שלהם - בתור תנאים - לא אסכים.

י. רוקח:

אני מופתע מתגובתו של שר האוצר. כוונתי היתה צודקת. אנו בעד הענקת - ונצביע בעדה. אבל כשם שהממשלה איננה נצחית, כן גם הוועדות בהרכבן אינן נצחיות. אנו רוצים שמר קפלן יסכים להרכבת ועדת משנה של ועדת הכספים שתדאג להתאמה בין הדברים. הייתי רוצה לדעת מה היתה סיעתו של מר קפלן אומרת אילו היתה היא בטיעוץ ולא היו משתפים אותה בתור גוף בענין כזה של שימוש בכספי ההענקת.

שר האוצר - א. קפלן:

מאותם הדברים היושבים כאן ססיעתי, ישנו רק אחד הנמצא בקורס העניינים, וגם הוא יודע זאת רק בתוקף תפקידו האחרים. אנו לא התייעצנו ולא קיבלנו הוראות מאיש, ואפילו לא עם יו"ר הוועדה. סוכס שתוקם ועדת משנה שתקבל את כל האינפורמציות אבל לא תהיה זאת ועדה שנתייעץ אתה לפני שהממשלה תעשה צעד זה או אחר.

הי"ר י. גווי:

ישנם חילוקי דעות בנוגע לסמכויותיה של ועדת משנה זאת.

י. רוקח:

אני חוזר ואומר שאני מצטער על תגובתו זו של שר האוצר. אם הדבר שאתה רוצה לעשות הוא טוב בשביל המדינה - עשה אותו, ואם לאו - אל תעשה זאת: אבל אל תניד לנו

א.ג.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

היו"ר י. גורני:

בפרוטוקול של הישיבה שמה החליטו על הקמת ועדת המשנה כתוב: "איננו מתנגד שתהיה ועדת משנה שתחליף דעות בשאלה זאת". לא הוגדר בדיוק מה הן סמכויותיה של אותה ועדה. שר האוצר אומר שהוא התכוון רק למסירת אינפורמציה ולא להתייעצות.

ח. אריאב:

כאשר דיברנו על כך, אמרו שאיננו רוצים לעמוד בהענקה השניה בפני או"ל פשה-קומפליט כשם שעמדנו בהענקה הראשונה. רצינו שוועדת משנה של ועדת הכספים תקבל אינפורמציה על ההצעות שחושבת הממשלה להציע לצד השני, ותינתן לה האפשרות לחוות את דעתה. אם אחד מהצדדים ישנה את דעתו - ימסרו לנו זאת ~~אצא~~ שוב. רצינו שוועדת הכספים תהיה בעניינים בקשר למשא-ומתן על ההענקה. אני מתאר לעצמי שמר קפלן אינו יכול לסגת מכך אחרוניית.

שר האוצר - א. קפלן:

חבר הכנסת רוקח אמר שעמדת סיעתו בנוגע לחוק תהיה תלויה בהקמת ועדת המשנה. אני קבעתי את עמדתי: אין מערבבים שמה בשמה. אם הוועדה היא צודקת - נדון עליה לגופה, ואין להתנות תנאים להצבעה. אין אני מפחד מההצבעה, אלא מהויכוח. אם יתברר שהויכוח יהיה בצורה כזאת שיוכל לגרום נזק לפעולה - לא אכניס כלל חוק כזה. הבאתי זאת כאן כי העניין הוא עדין ורצייתי להבטיח שכל חילוקי-הדעות יושמעו כאן ולא בכנסת.

א. ציזלינג:

אני רוצה לקבוע שעמדתנו ביחס לסעיף (ג) איננה קשורה רק בהתנגדותנו להענקה. בכנסת נוצר מצב מוזר. ביחס לערבויות כפופה הממשלה לוועדת הכספים מראש. אשר לטרנסאקציות אחרות היכולות להיות גדולות פי כמה מאשר ענין הערבויות - רוצה שר האוצר להשתחרר מכל אפשרות של השפעה מראש על דברים שאינם בתקציב ועל פעולות שהן בהיקף רציני. גם אם לא היה זה קשור בהענקה - לגבי טרנסאקציה של - 15,000,000 ל"י - שיקול הדעת אינו יכול להיות מסור רק לאוצר. טשום כך בקשתי תשובה. אם בכך תהיה תלויה הערכתנו לעצם דבריו של שר האוצר - זהו ענין לחוד.

שר האוצר - א. קפלן:

הלוואות שאנו נותנים פה הן כאילו הוצאה רגילה של טרנסאקציות של המדינה. מה יקרה אם הממשלה תתנהג בצורה לא ישרה - זה ענין אחר. היה ויכוח אם ענין זה דורש ~~אצא~~ אישור הכנסת, כשם שאין צורך באישור הכנסת לקניית חייטה. ערבות זהו דבר אחר. השכל מחייב שאם אתה מקבל פיר תמורה - אתה עושה טרנסאקציה מסחרית. ערבויות אין זו טרנסאקציה מסחרית. לפני שבועיים שילמתי בצד ערבות לסוכנות כמה מאות אלפים ל"י - הערבות לא ידו, והבנק לא השכים לחכות יותר.

עוד בחודש ינואר אני חושב שתהיה ועדת משנה שאמסור לה דו"ח מלא על כל המשא-ומתן. התנאי שלי הוא רק שמה שיהיה מדובר בוועדת המשנה לא יופיע בעיתון.

ח. סנה:

הניסוח של התיקון שחילק לנו שר האוצר מגלה מה ששר האוצר ביקש מאתנו לא לגלות.

שר האוצר - א. קפלן:

אבדוק שוב את הניסוח, ואראה מה אפשר לתקן.

היו"ר י. גורני:

בשבוע הבא נחזור לסיכום סופי בענין זה, ועד אז כל סיעה תשקול את דעתה. אנו

עוברים לסעיף אחר.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

שר האוצר - א. ספלן:

עלי להביא עוד לאישור הממשלה את שאלת המילונות שאנו רוצים לקבל.

דימתי על שינויים במס מותרות. אני מציע עכשיו - עוד בקשר עם התקציב הזה - להכניס כמה תיקונים. אני מציע לבטל את ההגבלה של 35%, ובמקומה תבוא הגבלה של 75%. אני מציע פה תיקון נוסף: כל הגבלה למעלה מ-35% תשאר בתוקף רק אם לא תבטל אותה ועדת הכספים במשך חדשיים.

יש בדעתי להקטין ולהגדיל מספר דברים, אבל אינני רוצה להיכנס בוויכוח זה בוועדה. אני רוצה לתת תוקף חוקי לפיטורים לקביות מקומיות של רשויות מקומיות, מוסדות חינוך, מוסדות רפואיים, מוסדות סעד ונכי מלחמה. עד עכשיו הייתי לפעמים נותן הנחה כזאת, ואין איש תובע אותי כמובן לדין על אי-גביית מס-מותרות, אולם אני רוצה שהדבר יהיה כתוב בחוק. כמו כן ברצוני להנהיג מס בעד סוגים מסויימים של סחורה משומשת; על מכונות ועל מכירות פומביות. האחראי ~~אצא~~ כלפינו בעד המס הוא המוכר - אולם את המס משלם הקונה.

תיקון נוסף שאני רוצה להכניס הוא על מצרכים הנמסרים לבעלי מלאכה בהזמנה, כמו רהיטים וכו'. אם אדם מוסר עץ לנגר פרטי על-מנת שיעשה לו רהיטים - אין הוא משלם מס, ואין זה צודק. על עצים אין משלמים עכשיו מס-מותרות, אולם על רהיטים מוגמרים בחנות-רהיטים - משלמים. אנו משתדלים לגבות מס גם מנגרים, אולם צריך חוק לכך.

תיקון נוסף: במקרה של גילוי סחורות מוכרות ממס, אני מבקש רשות לעקל את הסחורה עד לבירור משפטי, אם אין הצדדים באים לידי הסכמה ביניהם. אלה הם הדברים שאני דושש לתקן בחוק, ואינני יודע אם התיקון ידרוש שוב קריאה ראשונה או לא.

היג'ר י. גורני:

היו כבר בוועדה חילופי-דברים בענין זה, ושר האוצר הודיע שהוא עומד להציע שינויים בשיעורי המס-מותרות של מס-מותרות והיה ברור שוועדת הכספים מתיחסת בחיוב להצעה זו. בחרנו לשם כך בוועדת-משנה, ואני סבור שנקיים את הדיון לאחר שוועדת המשנה תסיים את עבודתה.

מ. סגל:

שר האוצר הודיע שיש בדעתו לעשות שינויים בדירוג של מס-מותרות מ-35% עד ל-75%. הפעולה התחיקתית מחייבת הכנסת תיקון בחוק, וזה צריך לעבור קריאה ראשונה וכו'. אני מציע שהממשלה תציע את התיקון, ואחר-כך יעבור הענין לוועדת המשנה. בענין זה אנו יכולים להגיע לעמדה אחידה.

בכל הארץ ישנו ריבון על מס-מותרות. הרעיון של המס הזה הוא צודק מאד, אבל הפירוש איננו נכון, כי זהו צירוף של מס קניות ומס מותרות, כי ישנו מס על דברים שאינם בבחינת מותרות. אני מציע לעשות רפורמה יסודית לפי הקורים האלה. צריכה להיות רשימה המחלקת את המצרכים ל-3 סוגים: מצרכים עממיים שעליהם יהיה המס 10%-0%; מצרכים בינוניים שעליהם יהיה המס 35%-10%; מצרכים יוקרתיים שעליהם יהיה המס 100%-35% ולא עד ל-75% כפי המוצע. אפשר להבטיח את הסודיות בענין זה בוועדת המשנה ע"י שתפורסם התקנה. אם תיעשה חלוקה כזאת, והמס ייקרא "מס קניות ומותרות" - יהיה בו הגיון והמס לא ירגיז את הציבור כשם שהוא מרגיז אותו עכשיו. אי-אפשר להטיל אותו מס על קלפים ועל פנס לטרקטור. אינני רוצה להקטין את ההכנסות של המדינה, אני רוצה רק לעשות חלוקה אחרת של המס - דירוג אחר, המיון צריך להיעשות על ידי הפקידים בשיתוף עם נציגי-הציבור. קביעת הסוגים נמצאת מחוץ לסמכויותיה של ועדת המשנה.

י. גורני:

אם השר רוצה להתייעץ עם הוועדה על הקווים הכלליים הנכונים להצעת חוק מס-קניות ומס מותרות - ברור שכדאי שהדבר ייעשה לפני שיהא את ההצעה.

א.ב.

ישיבת ועודת הכספים
31.12.1951

י. בדר:

ראשוני בוועדה הוא סיוטר.

אם דעתי הראשונה צודקת - אני חושב שהבעיה של מס סותרות הקניות היא בעיה של כלליות של המס. בתנאים הנוכחיים של הארץ אין דרך אחת אלא גביה במקום, כלומר: אצל היצרן, אצל היבואן, אצל המיטונאי. אצלנו ישנו ענין סיוטר בגביית המס דוקא מן הצרכן.

שר האוצר - א. קפלן:

אין זה נכון. הרצון הוא לגבות את המס במקום, ואנו משתדלים עד כמה שאפשר לגבות את המס או ברגע שהסחורה מגיעה לנמל או ברגע שהיא יוצאת מביט-החרושת. הביקורת - לדאבונו - היא כזאת שאיננו מצליחים בכך. התברר שאם לא נקיים ביקורת חריפה גם במכירה - אחוז ההברחה הוא פנטסטי. אנו משתדלים לגבות יותר ויותר, בייחוד כאשר המדובר הוא בשעונים ודברים יקרי-ערך ~~אצלנו~~ שאינם גדולים וקשים להברחה.

י. בדר:

דעתי היא שהביקורת בשלב האחרון אינה מוטעפה הרבה. צריך לרכז את כל הכוח בביקורת במקור. ישנם פחות יצרנים ויבואנים ונמלים מאשר חנויות. אני חושב שצריך לוותר על דברים ידועים שלעולם לא יצליחו, כמו, לפשל: הגביה אצל בעלי-מלאכה. אולי באפן תיאורטי זהו דבר צודק - אבל זהו דבר שרק מרגיז ואיננו עתן שום תוצאות חיוביות. לא נצליח להפוך את בעל המלאכה לאחד מפקידי מס-סותרות, והדבר רק ירגיז אותו.

שמעתי כאן על התכנית לעקל סחורה ~~אצלנו~~ מוברחת עד למשפט. אם רוצים לעקל את השעון שעל ידי - הרי זוהי שיטה דומה לשיטת החיפוש במקורים בזמן של שר האספקה דוב יוסף. אם זה עיקול בחנויות - זה דבר אחד, אבל אם זה עיקול אצל בעל-המלאכה - זה עלול להרוס לגמרי את המלאכה.

י. רוקח:

שאלתי את הד"ר מנדלסון מדוע הטיל מס-סותרות על אופניים ועוד דברים אחדים, והוא ענה לי: "הוטל עלי להשיג - 850,000 ל"י לחודש - והיפשתי דברים שמהם אוכל להוציא את המס - והיטלתי".

היו"ר י. גורני:

ד"ר מנדלסון אמר שעל עגלות-ילדים אין הוא מטיל את המס; אולם ישנן עגלות-ילדים מפוארות העולות ^{עד} 150 לירות, ובעדן אפשר לשלם מס-סותרות.

י. רוקח:

אני מתנגד לדעתו של חבר הכנסת בדר בנוגע לבעלי-מלאכה. אם לא ישילו את המס על בעלי-מלאכה ~~אצלנו~~ / התעשיות שלנו לנת-מלאכה קטנים שיהיו פטורים מן המס. אולם בכדי להגביר את הפיקוח ובאותו זמן ליהנות ממנו - אני מציע לא להגדיל את המס מ-75% לעומת זאת אני מציע להוסיף למספר האחוזים עוד 5% לעיריות. העיריות יעזרו במקרה זה לאוצר, כשם שהן עוזרות לאוצר בגביית מס-השעשועים. פעם היו ~~אצלנו~~ גובים 60% ממס-השעשועים, היום - לאחר שהעיריות עוזרות בביקורת - גובים 100% של המס.

א.מ. גניחובסקי:

אני מסכים לדעתו של חבר הכנסת מנה, אולם אני מתנגד להטיל מס סותרות על בעלי-מלאכה.

שר האוצר - א. קפלן:

ברצוני לתת דוגמא: אם אני תופר חליפה אצל חייט כמו רוזנבלום - אני משלם מס-סותרות; אולם אם אשה תופרת לה שמלה אצל תופרת כמו לולה בר, ומשלמת עד - 200 לירות בעד השמלה - מדוע לא תשלם מס-סותרות? אפשר לדון על טענתו של חבר הכנסת בדר שהגביה היא בלתי-אפשרית - אולם אל יגידו לי שזה בלתי-מוטק.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
31.12.1951

היו"ר י. גורי:
אני מקבל את דעתו של חבר הכנסת בדר להעביר את השאלה לוועדת-משנה. את חוק מס-ההכנסה עלינו לסיים לא יאוחר מסוף חודש ינואר. אני מוכן להציע את הרכב ועדת-המשנה: חברי הכנסת אפרתי, פורדר, בדר, סוזאייב, קלמר, סנה, גורי. את ריכוז הוועדה אני מטיל על יו"ר ועדת הכספים.

א. ציזלינג:
אני חולק על ההצעה להקים ועדת משנה. ישנו הבדל בין שיפול בחומר שהוא מסתעף תפרשי-משנה, ובין דיון ביסודות. על ידי העבודה בוועדת המשנה לא צרויה זמן, כי לל חברי הוועדה ירצו אחר כך להשתתף בדיון בענין זה.

היו"ר י. גורי:
אני מסכים שהדיון בחוק זה יוחזר לוועדה אחרי שיעבור את ועדת המשנה. אולם על החוק לעבור איזו מסגרת לפני שיובא הנה, וזאת אפשר לעשות בוועדת-המשנה.

הדוח:
להקים ועדת-משנה לעניני חוק מס-ההכנסה, המורכבת מחברי ועדת-הכספים: אפרתי, פורדר, בדר, סוזאייב, קלמר, סנה גורי. הוועדה תמסור את המלצותיה לסליאת ועדת-הכספים.

היו"ר י. גורי:
נתבקשתי על ידי יו"ר ועדת הכנסת להביא לידיעת חברי ועדת הכספים את העובדה, שאם ירצו לזמק את כל הסתייגויותיהם הערב בענין תקציב ההוצאה - יקה הדבר שעות רבות, ונתבקשנו למצוא סידור משותף. אזלי תרכז כל סיעה את הסתייגויותיו כשם שעשתה, זאת בתקציב ההוצאה, על כל המשרדים, ובנוגע לזמן של כל הסתייגות - נגיע לידי הסכם.

י. רוקח:
ישנם דברים שסיעתו לא מסכים לקצץ בהם. דעתי היא שבתקציב הפיתוח אפשר יהיה לדון מאוחר, כי אין הוא קשור בתקציב הרגיל ואין הכרח לגמור אותו הערב.

א. ציזלינג:
הכנסת היתה צריכה להתחיל את הישיבה במוקד, במקום לקבוע אותה לאחר-הצהרים, כי ברור שהישיבה תהיה ארוכה ביותר, אי-אפשר לרכז את ההסתייגויות, אולם אפשר לתת פחות זמן לכל הסתייגות. אני מבקש שיעשה החשבון של הזמן שיש לכל סיעה, והזמן יתחלק בעקבות סעיפי המשרדים, ולא במרוכז.

י. רוקח:
אני מקבל את העקרון של צבירה, ושל העברת הזמן מסעיף לסעיף.

היו"ר י. גורי:
ישנם 20 סעיפים, ו-5 סיעות מסתייגות. אם אינתין לכל סיעה זמן של 10 דקות לכל הסתייגות, תימשך הישיבה 18 שעות - וזה מחוץ לתשובות יו"ר הוועדה, השרים וההצבעות. אפשר לתת זמן של 5 דקות לכל הסתייגות, עם הרשות לצבירה. טחק במוקד חוקדש הישיבה לתקציב הפיתוח, במקום להצעות לסדר-היום.

י. בדר:
אמול אמרו לי שיש 10 דקות להסתייגות לכל משרד, ואני ערכתי כבר את הזמן ואת ההסתייגויות עם חברי, ולא אוכל עכשיו לומר לחבר-סיעתי שבמקום לדבר 20 רגע על הסתייגות מסויימת - ידבר 3 דקות.

היו"ר י. גורי:
יושבי-ראש הסיעות ישתדלו לבוא לידי